

ВІДГУК

**офіційного опонента – кандидата юридичних наук, доцента
Максименко Наталії Володимирівни на дисертацію Перегуди Назарія
Ігоровича на тему: «Адміністративно-правовий механізм інформаційної
взаємодії органів публічного управління з органами місцевого
самоврядування та громадськістю на прикладі «електронного
урядування»», подану на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і
процес; фінансове право; інформаційне право**

Актуальність теми дослідження. Адміністративно-правовий механізм інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю є дуже важливим для державотворення, що зумовлено сучасними вимогами до ефективного, прозорого та доступного управління державними справами. В умовах швидкого розвитку інформаційних технологій, електронне урядування стає ключовим інструментом для підвищення ефективності та прозорості діяльності органів публічного управління та місцевого самоврядування. Електронне урядування сприяє більш ефективному інформаційному обміну між органами влади та громадськістю, забезпечуючи відкритість та доступність адміністративних послуг. Це особливо актуально в умовах глобалізації та інтеграції України в європейський простір, де інформаційні технології є невід'ємною частиною державного управління. Необхідність дослідження адміністративно-правового механізму інформаційної взаємодії зумовлена потребою у вдосконаленні законодавства, яке регулює використання інформаційних технологій у сфері публічного управління. Постійні зміни в національному законодавстві та розвиток технологій вимагають адаптації правових норм для забезпечення їх відповідності сучасним викликам.

Таким чином, не може викликати сумнівів, що дисертаційне дослідження Перегуди Назарія Ігоровича на тему: «Адміністративно-правовий механізм

інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю на прикладі «електронного урядування» є актуальним, своєчасним та таким, що здатне вирішити низку проблем теоретичного та практичного характеру у цій сфері.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження спрямоване на реалізацію основних положень Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 910/2014 від 23 липня 2014 року про електронну ідентифікацію та довірчі послуги для електронних транзакцій на внутрішньому ринку та про скасування Директиви 1999/93/ЄС; Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 526-р; Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 року № 386-р; Концепції розвитку електронного урядування в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 року № 649-р; Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 року № 797-р; Концепції формування системи національних електронних інформаційних ресурсів, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів від 5 травня 2003 року № 259-р; Плану пріоритетних дій Уряду на 2023 рік, затвердженого Кабінетом Міністрів України від 14 березня 2023 року № 221-р. Дослідження проведено в межах науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0120U105390). (С. 18-19).

Ступінь обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертаційне дослідження Перегуди Назарія Ігоровича ґрунтується на використанні сучасної методології пізнання складних правових явищ, яка передбачає поєднання як загальнонаукових, так і спеціальних наукових

методів, зокрема таких як діалектичний, компаративний, логіко-семантичний, методи аналізу, синтезу, індукції, дедукції тощо. Їх застосування визначило логічну побудову дисертації та дозволило послідовно й науково-обґрунтовано реалізувати мету і завдання, поставлені на початку дослідження.

Зазначені вище методи використано в дисертації в їх взаємозв'язку і взаємозалежності, що забезпечило переконливість, всебічність, повноту та об'єктивність отриманих наукових результатів.

Емпіричну основу дисертаційного дослідження становлять інформація, розміщена на офіційних веб порталах органів публічного управління, органів місцевого самоврядування, у першу чергу: Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, а також Міністерства цифрової трансформації України в частині аналізу цифровізації публічних послуг через Єдиний державний вебпортал електронних послуг (цифровий додаток «Дія»), а також матеріали наукових досліджень, правова публіцистика з питань інформатизації публічних послуг та взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю, політико-правова публіцистика та довідкові видання. (С. 23).

Наукова новизна отриманих результатів. У результаті сформульовано й обґрунтовано низку наукових положень, які виносяться на захист, зокрема:

1) уперше:

– обґрунтовано положення впровадження категорії «електронне урядування» на сучасному етапі розвитку суспільства як складової інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю, на підставі чого зауважено, що воно передбачає необхідність розвитку інноваційних організаційних структур органів публічної влади через залучення громадськості до участі в управлінні державними справами шляхом інтерактивної взаємодії з використанням мережі Інтернет, запровадження автоматизованих процесів функціонування органів публічної влади, вільного доступу до інформаційних ресурсів та можливості отримувати електронні публічні послуги, в результаті чого виділено ознаки

електронного урядування як складової інформаційної взаємодії, до яких віднесено: зручність, прозорість, ефективність, актикорупційність, економія ресурсів (С. 38-40).

2) удосконалено:

– складові елементи сучасного стану публічного управління через призму електронного урядування, що включають: інформаційну та інституційну складові, цифрову трансформацію публічних послуг, захист інформації та міжнародний аспект (С. 57-58).

– наукову інтерпретацію сутності адміністративних послуг, з виділенням їх прерогатив у взаємодії органів публічної влади з громадськістю при впровадженні електронного урядування, зумовлених такими перевагами, як: простота та доступність цих послуг; прозорість; економія часу; їх цифровізація; якість обслуговування, оскільки їх основу складають прописані логічні програмні алгоритми дій, що зумовлює професійний підхід у наданні (С. 105-106)

– класифікацію основоположних ознак зарубіжного досвіду та міжнародних стандартів у сфері запровадження електронного урядування, якими є: уніфікація підходів до реалізації електронного урядування; орієнтованість на задоволення потреб споживача публічних послуг; розвиток і підтримка бізнесу; забезпечення відкритого доступу до публічної інформації, що знижує корупційні ризики; запровадження і застосування інновацій; спрощення та оптимізація алгоритму взаємодії держава-споживачі публічних послуг; прозорість публічного адміністрування; доступність послуги для «всіх і кожного»; постійний моніторинг надання адміністративних послуг з метою їх уніфікації; забезпечення високоефективного захисту персональних даних від несанкціонованого доступу та використання (С. 199-200).

3) дістало подальшого розвитку:

– низка пропозицій з вдосконалення нормативно-правового регулювання інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю у сфері соціальної реінтеграції дітей-сиріт та

дітей, позбавлених батьківського піклування, шляхом доповнення ст. 39-7 Закону України “Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування” (С. 174-175).

Заслуговує на увагу проведений автором ґрунтовний аналіз наукових розробок та дисертаційних праць, що виконувалися в даному напрямку досліджень на національному та міжнародному рівнях. Це свідчить про якісне висвітлення здобувачем наявного стану наукового опрацювання досліджуваних питань.

Публікації. Основні положення та результати дисертації відображено у дев’яти наукових публікаціях, з яких чотири статті - у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, одна – у закордонному юридичному виданні, чотири – у збірниках тез наукових доповідей, оприлюднених на міжнародних науково-практичних конференціях.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що сформульовані у дисертації наукові положення, висновки та рекомендації впроваджено та використовується у практичній діяльності та освітньому процесі, що підтверджується відповідними актами впровадження.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що викладені в дисертації висновки та пропозиції використовуються та можуть бути використані в: *а) науково-дослідній сфері* – як підґрунтя для проведення подальших теоретико-правових досліджень, присвячених дослідженню проблем правового регулювання механізмів інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю через впровадження електронного урядування; *б) правотворчій сфері* – для вдосконалення наявних і розроблення нових нормативно-правових актів, норми яких спрямовані на вдосконалення регулювання механізмів інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю через впровадження електронного урядування; *в) правозастосовній сфері* – з метою підвищення ефективності діяльності

суб'єктів, які відповідають за впровадження електронного урядування та здійснення інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю; 2) *освітньому процесі* – під час підготовки підручників і навчальних посібників з дисциплін «Адміністративне право», «Актуальні проблеми адміністративного права України», «Публічне адміністрування». (С. 27).

Основні наукові положення, висновки й практичні рекомендації, викладені в дисертації Перегуди Назарія Ігоровича були достатньо оприлюднені ним у статтях періодичних фахових видань, тезах доповідей на науково-практичних конференціях. Зміст дисертаційної роботи висвітлений повно, систематично, послідовно, виклад запропонованих в роботі положень базується на ґрунтовному опрацюванні літературних джерел. Автор обґрунтував власні висновки проведеного дослідження, які є суттєвим внеском у розвиток адміністративного права України. В цілому, дисертація є самостійним, завершеним науковим дослідженням.

Отже, дисертація Перегуди Назарія Ігоровича на тему: «Адміністративно-правовий механізм інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю на прикладі «електронного урядування» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретне наукове завдання, яке має суттєве значення для науки адміністративного права, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її автор заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право (08 – право).

Оцінка змісту дисертації. Дисертаційна робота Перегуди Назарія Ігоровича вкладена українською мовою на відповідному науковому рівні.

Структура роботи відповідає вимогам МОН України та положення про присудженню ступеня кандидата наук. Вона структурована та складається зі вступу, трьох розділів, які містять вісім підрозділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків.

Дисертантом вдало визначено і обґрунтовано об'єкт та предмет роботи.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають під час інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю крізь призму електронного урядування. Предмет дослідження – адміністративно-правовий механізм інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю на прикладі електронного урядування (С. 20).

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації, визначено її зв'язок із науковими програмами, планами, темами, грантами, окреслено мету й завдання, об'єкт і предмет, перелічено використані методи дослідження, охарактеризовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наведено дані про апробацію матеріалів дослідження, структуру та обсяг роботи. (С. 17-28).

Варто зазначити, що *Розділ 1 «Загальна характеристика інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю на прикладі електронного урядування»* містить три підрозділи, в яких визначено сутність категорії «електронне урядування» як елементу інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю, висвітлено сучасний стан публічного управління через призму електронного урядування, надано правовий аналіз запровадження електронного урядування як складової такої інформаційної взаємодії (С. 29-76).

Цінний матеріал, з наукової точки зору викладено у *Розділі 2 «Особливості реалізації адміністративно-правового механізму інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю на прикладі електронного урядування»*, який має три підрозділи в яких: розкрито

специфіку адміністративно-правового механізму інформаційної взаємодії у досліджуваній сфері через призму електронного урядування; визначено особливості впровадження електронного урядування під час взаємодії органів публічного управління з громадськістю у контексті надання адміністративних послуг; з'ясовано особливості здійснення адміністративних процедур електронного урядування в організації внутрішньо-системного документообігу та міжвідомчої взаємодії. (С. 79-150).

Заключний *Розділ 3 «Шляхи удосконалення адміністративно-правового механізму інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю на прикладі електронного урядування»* складається з двох підрозділів, в яких розкриваються особливості сучасних зарубіжних напрацювань та прогресивного досвіду в сфері запровадження електронного урядування в публічне управління та розглядаються напрями і шляхи правового та організаційного удосконалення адміністративно-правового регулювання впровадження Е-урядування в публічне управління. (С. 151-204).

Висновки повністю відповідають отриманим результатам, завданням та меті дисертаційного дослідження. Автором використано значну кількість вітчизняних та зарубіжних літературних джерел, законодавчі та підзаконні нормативні акти України.

Дисертаційна робота Перегуди Назарія Ігоровича поглиблює і доповнює існуючий масив знань щодо адміністративно-правовий механізм інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю на прикладі «електронного урядування», а викладені вище обставини підкреслюють актуальність, своєчасність, суспільну значимість та важливість дослідження порушеної проблематики.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Позитивна оцінка дисертаційного дослідження Перегуди Назарія Ігоровича в цілому не виключає можливості й необхідності висунути низку зауважень критичного та дискусійного характеру:

1. Так, додатково хотілося б уточнити: чи розглядав дисертант якісь державні гранти, проєкти, програми, статистичні дані, зокрема щодо реалізації інформаційно-програмного комплексу «електронне урядування» в державних органах? Адже подібні проєкти та статистика є важливим підтвердженням актуальності дисертаційної роботи.

2. На мою думку, у підрозділі 1.3 «Правові засади запровадження електронного урядування як складової інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю» неповною мірою розкрито правову основу регулювання суспільних відносин в інформаційній взаємодії органів публічної влади з органами місцевого самоврядування, а також нормативно-правову базу забезпечення електронного урядування.

3. Незрозумілим залишається: чи було досліджено здобувачем основні форми механізмів інформаційної взаємодії між органами публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю? На мою думку, цьому питанню слід було приділити більше уваги у другому розділі дисертації.

4. Хотілося б уточнити: чи приділяє увагу автор в роботі питанням захисту інформації та персональних даних користувачів, що є критично важливими для успішного функціонування електронного урядування? Адже виникає питання щодо безпечності та надійного захисту при роботі із системою електронного урядування.

5. Судячи зі списку використаних джерел, здобувач, під час підготовки дисертаційного дослідження, проаналізував велику кількість дисертаційних досліджень інших вчених, як у галузі адміністративного права, так і інших галузей права і це є дуже добре, адже ним використано сучасну наукову літературу. Однак, дисертанту варто було більш критично ставитись до поглядів вчених та не боятись висловлювати власну точку зору, навіть коли аналізуються праці кандидатів та докторів наук.

Варто відмітити, що висловлені зауваження характеризують складність дослідженої проблеми, а тому суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку та високі наукові здобутки дисертаційного дослідження.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.
Дисертація Перегуди Назарія Ігоровича «Адміністративно-правовий механізм інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю на прикладі «електронного урядування» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання.

Виходячи із зазначеного, вважаємо, що дисертаційне дослідження за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає науковій спеціальності 12.00.07 та вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а його автора – Перегуда Назарій Ігорович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

доцент кафедри права та правоохоронної діяльності

Центральноукраїнського державного університету

імені Володимира Винниченка

кандидат юридичних наук, доцент

Н.В. Максименко

